

červen 2022

Zpr@vodaj ČSSZ

Konec studia, zaměstnání, str. 1 • Podnikání, brigády, str. 2 • Nezaměstnanost, str. 3

Studenti a absolventi: Jak to mají s placením pojistného?

Blíží se konec školního roku a pro tisíce studentů s sebou přináší mnoho otázek týkajících se sociálního zabezpečení a souvisejících povinností pro ně vyplývajících. Zejména absolventi středních a vysokých škol často řeší, zda nemusí začít platit pojistné na sociální zabezpečení. Záleží však vždy na konkrétním případě a v následujícím textu si ukážeme nejčastější případy, se kterými se mohou studenti a absolventi setkat.

Konec studia

Ukončení studia samo o sobě nezakládá povinnost odvádět pojistné na sociální zabezpečení. Pokud je absolvent po ukončení studia nezaměstnaný, pojistné odvádět nemusí, a je jedno, jestli je evidován na úřadu práce či nikoliv. Může se ale přihlásit k dobrovolnému důchodovému pojištění. Povinnost odvodů pojistného vzniká zpravidla až se zahájením výdělečné činnosti, tedy zaměstnáním či podnikáním. Všechny nabízené možnosti si jednotlivě podrobněji popíšeme.

Nástup do zaměstnání

Pojistné na sociální zabezpečení

odvádí za zaměstnance jeho zaměstnavatel, který za zaměstnance plní i další povinnosti – např. zasílá ČSSZ a OSSZ zákonem stanovené informace a doklady. Po nástupu do zaměstnání proto pro studenta či absolventa nevyplývají žádné povinnosti vůči ČSSZ. Důležitá je i situace, při které by měl zaměstnanec sjednáno zaměstnání malého rozsahu a příjem v takovém zaměstnání by v kalendářním měsíci nedosáhl výše alespoň 3 500 Kč. Takové období se nepočítá do doby potřebné pro nárok na důchod a zaměstnanec není ani účasten nemocenského pojištění. Totožný případ by byl, pokud je činnost vykonávána na základě

dohody o provedení práce (DPP) a výše započitatelného příjmu v měsíci nepřesahuje částku 10 000 Kč. Podrobněji vysvětleno dále v odstavci o brigádách.

i Studentem je z pohledu sociálního zabezpečení míněna osoba, která se studiem soustavně připravuje na budoucí povolání, nejdéle však do 26 let věku. Kompletní informace o tom, co je považováno za přípravu na budoucí povolání, uvádí zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.

pokračování na straně 2...

Podnikání studentů a absolventů

Zahájení podnikání, resp. výkonu samostatné výdělečné činnosti (SVČ) musí student oznámit příslušné OSSZ podle místa trvalého pobytu. Oznámení může provést elektronicky online na [ePortálu ČSSZ](#), kde také nalezne tiskopis ke stažení pro případný tisk a ruční vyplnění. Do 26 let může být u studentů podnikání považováno za tzv. vedlejší činnost. Důvod vedlejší činnosti je ale student povinen doložit příslušné OSSZ písemným potvrzením o studiu vydaným školou.

S platbami povinných minimálních záloh na pojistné na důchodové pojištění se v prvním roce zahájení OSVČ vykonávající vedlejší SVČ nemusí trápit, v prvním roce zahájení je totiž nemusí hradit. Podle výše příjmu se může stát, že účast na důchodovém pojištění za daný rok, a tedy i povinnost platit pojistné, nevznikne. Pokud by účast na důchodovém pojištění vznikla, po podání Přehledu o příjmech a výdajích OSVČ za tento rok zaplatí přímo pojistné. Rozhodující bude v Přehledu o příjmech a výdajích OSVČ příjem z podnikání, který pro vznik zmíněné povinnosti musí dosáhnout rozhodné částky. Ta je pro rok 2022 ve výši 93 387 Kč (částka se snižuje o 7 783 Kč za každý

kalendářní měsíc, ve kterém nebyla SVČ vykonávána).

Pro absolventy platí stejná povinnost oznámit zahájení SVČ příslušné OSSZ jako pro studenty. Zároveň se na OSSZ absolvent dozví veškeré potřebné informace k placení pojistného (záloh na pojistné) na důchodové pojištění. V případě výkonu hlavní SVČ je placení záloh na důchodové pojištění povinné již v prvním roce podnikání (od prvního měsíce výkonu hlavní SVČ). U vedlejší SVČ – např. z důvodu souběžného zaměstnání nebo při pobírání rodičovského příspěvku ([přehled povinně i nepovinně dokládáných důvodů](#)) – je povinnost odvádět pojistné na důchodové pojištění závislá rovněž na již zmíněném příjmu z podnikání a dosažení rozhodné částky. Měsíční zálohy jsou v roce 2022

stanoveny v minimální výši 2 841 Kč u hlavní činnosti a 1 137 Kč u činnosti vedlejší.

Chystáte se v létě na brigádu?

Pro studenty středních a vysokých škol je běžné, že během léta nastoupí na prázdninovou brigádu, případně si ke studiu přivydělávají i v průběhu školního roku. Nejčastějšími smluvními vztahy jsou dohoda o provedení práce (DPP) nebo dohoda o pracovní činnosti (DPČ).

U DPP je dobré zapamatovat si hranici 10 000 Kč měsíčně. Pokud v případě DPP nepřesáhne měsíční výdělek 10 000 Kč, nezakládá brigádníkovi zaměstnání účast na nemocenském a důchodovém pojištění. Z takového výdělku se proto neplatí pojistné na sociální zabezpečení.

U DPČ jsou podmínky odlišné a je zde důležitá hranice 3 500 Kč měsíčně. Pokud bude měsíční příjem brigádníka sjednán alespoň v této výši, přihlašuje ho zaměstnavatel k pojištění. Pokud v DPČ bude sjednán příjem nižší než 3 500 Kč měsíčně (případně výše příjmu nebude v DPČ sjednána), avšak výdělek brigádníka dosáhne v některém měsíci 3 500 Kč, zaměstnavatel za něj v tomto měsíci odvede pojistné na sociální pojištění.

Brigádník může být zaměstnán také na základě pracovní smlouvy
pokračování na straně 3...

(u letních brigád méně častá varianta). V takové situaci postupuje zaměstnavatel stejně jako v případě DPČ.

Pro brigádníka je ale důležitá informace, že povinnosti vůči České správě sociálního zabezpečení plní za studenta vždy jeho zaměstnavatel bez rozdílu, zda brigádu vykonává o prázdninách či během studia.

Práce či pobyt v zahraničí

Pokud se student rozhodne vycestovat do zahraničí za účelem výdělečné činnosti, nemusí tuto skutečnost oznamovat ČSSZ a nevzniká mu v ČR povinnost hradit pojistné za podmínky, že není k výkonu činnosti na území jiného státu vyslán svým českým zaměstnavatelem nebo pokud nevysílá sebe sama jako osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ). V zemích EU podléhají zaměstnané a podnikající osoby zpravidla právním předpisům toho členského státu, v němž pracovní činnost vykonávají. Je tedy nutné vědět, ve kterém státě bude osoba pojištěna a informovat se u příslušné instituce o právech a povinnostech souvisejících se sociálním zabezpečením.

Při vycestování do zahraničí na stáž či studijní pobyt rovněž nemá student žádnou povinnost vůči ČSSZ. Pro studenta je možné přihlásit se ještě před plánovaným odjezdem k dobrovolnému důchodovému pojištění, má-li student zájem, aby se mu tato doba započítala pro účely budoucích důchodových nároků.

Nezaměstnanost a evidence na úřadu práce

Po ukončení studia může zůstat absolvent nezaměstnaný a je jen na něm, zda se zaregistruje na úřadu práce či nikoliv. Povinnost odvodů na sociální zabezpečení mu v ani jednom z případů nevzniká. Doba vedení

v evidenci uchazečů o zaměstnání je náhradní dobou důchodového pojištění. Je však důležité vědět, že pro budoucí důchod (starobní, invalidní, pozůstalostní) se započítává pouze v omezeném rozsahu. Při dlouhodobé nezaměstnanosti se dá obecně doporučit přihlásit se k dobrovolné účasti na důchodovém pojištění, aby tato doba mohla být zohledněna při stanovování důchodu.

Přihlášení k dobrovolnému důchodovému pojištění

Studenti zálohy na důchodové pojištění povinně platit nemusí, pojistné za ně neplatí ani stát. Současně platí, že doba studia v období od 1. 1. 2010 není dobou důchodového pojištění ani dobou tzv. náhradní, což znamená, že se nezapočítává do doby potřebné pro nárok na starobní důchod. Pokud student chce, aby se mu doba studia pro budoucí nárok na starobní důchod počítala, má možnost přihlásit se

k dobrovolnému důchodovému pojištění. Přihláška se podává na tiskopisu, který je zveřejněn na ePortálu ČSSZ, a to u OSSZ podle místa trvalého pobytu. Po přihlášení na ePortál ČSSZ je možné tiskopis odeslat také elektronicky. Účast je možná nejdříve od 1. 1. 2002. Přihlášku je možné podat kdykoliv, tj. jak v průběhu studia, tak kdykoliv po jeho skončení. Obdobně je to s placením pojistného, které je možné hradit průběžně nebo kdykoliv po skončení studia. To znamená, že doplacení důchodového pojištění za dobu studia, aby se tato doba hodnotila pro nárok na starobní důchod, je možné kdykoliv. Pro úplnost je třeba uvést, že pro účely případného nároku na invalidní důchod je doba studia, včetně studia konaného po 31. 12. 2009, zahrnována do doby potřebné pro vznik nároku na invalidní důchod.

Podrobnější informace lze nalézt na stránkách ČSSZ nebo získat na kterékoli OSSZ. ■